

NORGES HØYESTERETT

Den 20. februar 2020 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Falch, Østensen Berglund og Steinsvik i

HR-2020-423-U, (sak nr. 20-028516STR-HRET), straffesak, anke over kjennelse:

Påtalemyndigheten

(politiadvokat Julie Dalsveen)

mot

A

(advokat Augund Martin Krogh)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens kjennelse om løslatelse av siktede i sak om varetektsfengsling.
- (2) A er siktet for overtredelse av straffeloven § 292 jf. § 291, § 372 jf. § 371 bokstav a) jf. § 15, § 157 første ledd bokstav a) jf. annet ledd, § 254, § 155, § 337 bokstav b) jf. § 16, § 190 første ledd jf. våpenloven § 8 første ledd, § 266, § 263 og § 271. Han er også siktet for et vegtrafikkforhold og bruk/besittelse av narkotika. Siktelsen mot ham er endret en rekke ganger.
- (3) Formelt sett gjelder saken en førstegangsfengsling. Siktede har imidlertid vært varetektsfengslet i sakskomplekset tidligere, men har forut for herværende fengslingssak sonet en straffedom på seks måneders ubetinget fengsel.
- (4) Under henvisning til siktelse utferdiget 30. januar 2020, begjærte påtalemyndigheten ny varetektsfengsling i 12 uker umiddelbart etter at siktede var ferdig med soning.
- (5) Hedmarken tingrett avsa 6. februar 2020 kjennelse med slik slutning:

«A, født 00.00.1976, kan holdes i varetektsfengsel inntil annet blir bestemt av påtalemyndigheten eller retten, men ikke ut over 5. mars 2020.»
- (6) Siktede anket.
- (7) Eidsivating lagmannsrett avsa 18. februar 2020 kjennelse med slik slutning:

«A, født 00.00.1976, løslates mot meldeplikt for politiet med tilhørende rustest to ganger pr. uke, dog ikke ut over 5. mars 2020.»

- (8) *Påtalemyndigheten* har anket til Høyesterett. Anken er gitt oppsettende virkning. Det anføres i korte trekk at lagmannsrettens vurdering av gjentakelsesfare er uriktig. Subsidiært bes det om at Høyesterett setter strengere vilkår for meldeplikten.
- (9) A har inngitt merknader til anken og anfører at det ikke hefter saksbehandlingsfeil ved lagmannsrettens kjennelse. Det er nedlagt påstand om at anken forkastes.
- (10) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker:
- (11) Anken er en videre anke over kjennelse, og utvalgets kompetanse er begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling og lovtolking, jf. straffeprosessloven § 388 første ledd.
- (12) Siktete er begjært varetektsfengslet under henvisning til at det foreligger bevisforspillelsesfare og gjentakelsesfare, jf. straffeprosessloven § 171 nr. 2 og 3.
- (13) Om disse vilkårene heter det i lagmannsrettens kjennelse:

«Lagmannsretten er enig med tingretten i at det ikke foreligger noen bevisforspillelsesfare nå. Lagmannsretten viser her til sin kjennelse 17. juli 2019, der dette spørsmålet sist ble vurdert ...

Lagmannsretten er videre kommet til at det heller ikke foreligger en slik nærliggende fare for gjentakelse av straffbare handlinger som gjør det nødvendig at siktete varetektsfengsles nå. Siktete er rett nok domfelt flere ganger, bl.a. for voldslovbrudd, trusler mot offentlig tjenestemann og ulovlig befatning med skytevåpen. Det var også trusler og ulovlig befatning med våpen som var den umiddelbare bakgrunnen for pågripelsen og varetektsfengslingen i november 2018. Siktete har dessuten i den rettspsykiatrisk sakkyndigerklæringen fått diagnosen F 60.2 Dyssosial personlighetsforstyrrelse og det er konkludert med at det er 'forhøyet fare for nye alvorlige straffbare handlinger ved tilbakefall til rus'.

Forholdene som førte til pågripelsen, er imidlertid nå godt over et år gamle. Til tross for den gjentakelsesfare som måtte foreligge, er det fremdeles ikke tatt ut tiltale mot siktete, heller ikke for de postene som bare gjelder ham. Det er lagmannsrettens syn at gjentakelsesfaren nå ikke gir tilstrekkelig grunn til å fengsle siktete.»

- (14) Lagmannsretten synes her å gi uttrykk for at vilkårene for varetektsfengsling etter straffeprosessloven § 171 ikke er oppfylt.
- (15) Deretter heter det:

«Lagmannsretten ser det samtidig slik at det foreligger fare for gjentakelse av straffbare handlinger dersom siktete på nytt ruser seg. Lagmannsretten peker her på at den forhøyde fare for gjentakelse av alvorlige, straffbare handlinger som den sakkyndige har pekt på, særlig er knyttet til rusmisbruk, jf. dok. 00,20 side 27.

Selv om det ikke er tilstrekkelig grunn og dessuten uforholdsmessig å varetektsfengsle siktete nå, er det tilstrekkelig grunnlag for å pålegge siktete meldeplikt for politiet, kombinert med en plikt til å avlegge negativ rustest. Et slikt inngrep er etter omstendighetene ikke uforholdsmessig.»

- (16) Ankeutvalget bemerker at retten i medhold av straffeprosessloven § 188 kan beslutte at siktete «i stedet for fengsling» skal underlegges varetektsurrogater, jf. nærmere straffeprosessloven § 181. En slik avgjørelse forutsetter imidlertid at de materielle vilkårene for fengsling er oppfylt, jf. blant annet Rt-2014-1241 avsnitt 15 og Keiserud m.fl.,

Straffeprosessloven, note 2 til § 181 og note 2 til § 188. Både meldeplikt og pålegg om rustesting, som er ilagt her, er å anse som varetektssurrogater. Vilåårene må være oppfylt på tidspunktet retten har saken til behandling.

- (17) Lagmannsrettens begrunnelse tyder på at retten har lagt til grunn en mer lempelig vurdering av vilkåret om gjentakelsesfare ved spørsmålet om siktede skal ilegges varetektssurrogat sammenliknet ved vurderingen av dette vilkåret ved fengsling. Det er en uriktig forståelse av straffeprosessloven § 188, som må lede til opphevelse. Dersom retten har ment å gi uttrykk for at det foreligger tilstrekkelig gjentakelsesfare etter straffeprosessloven § 171 nr. 3 ut fra siktedes forhold til rus, men at varetektssurrogat er tilstrekkelig her, er det en saksbehandlingsfeil at dette ikke fremkommer tydelig.
- (18) Ankeutvalget bemerker avslutningsvis at lagmannsretten i denne saken burde tatt stilling til om det foreligger skjellig grunn til mistanke for de forhold hvor det er tatt ut siktelse etter at siktede sist var varetektsfengslet. Det er snakk om forhold som kan ha betydning for vurderingen av om det foreligger gjentakelsesfare, og for vurderingen av om varetektssurrogater er anvendelige.
- (19) Lagmannsrettens avgjørelse må etter dette oppheves.
- (20) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens kjennelse oppheves.

Cecilie Østensen Berglund
(sign.)

Ingvald Falch
(sign.)

Kine Steinsvik
(sign.)